

DE BORCHT

BAARLOOS VERLEDEN

**HISTORISCHE WERKGROEP DE BORCHT
PERIODIEKE UITGAVE VOOR DE ABONNEES VAN ONZE SPROKKELINGEN EN DE
BORCHTLIEDEN**

ISSN 1568-1939
April 2009 nr. 23

Secretaris-penningmeester
C.J.M. Vaessen
Postbus 8355
5990 AB Baarlo
Telefoon : 077-4772182
E-Mail: hwbaarlo@hetnet.nl
Website:<http://deborcht.baarlo.com>

De oude jongensschool op het Marktplein te Baarlo. Ze deed dienst als raadhuis, gevangenis en repetitielokaal van de fanfare. Helaas is dit monumentale gebouw ten prooi gevallen aan de sloopwoede in de zestiger jaren van de vorige eeuw.

DE OUDE JONGENSSCHOOL AAN DE MARKT.

Langzamerhand gaat men zich realiseren dat er in Baarlo een meerderheid is die dit monumentale gebouw aan de Markt niet meer kennen. In dit artikelje wil de schrijver even ingaan op de totstandkoming van dit gebouw. Men kende in Baarlo een oud er versleten gebouw dat stond op de plek van de pompeuze trappenpartij voor de parochiekerk. Het was de oude schepenbank uit de achttiende eeuw. Ze deed dienst als raadhuis, school, gevang en woning voor de kapelaan. Reeds is de jaren dertig van de negentiende eeuw werd er menige raadsvergadering besteed om te komen tot een nieuw gebouw. Het zou nog duren tot 1881!! In 1877 wordt er weer gesproken over een nieuw onderkomen. Over de plek was men het eens, het gebouw moest komen op de hoek van de Markt met de Hoogstraat. Maar er diende eerst een onteigening aan vooraf te gaan om de beoogde bouwlocatie in bezit te krijgen. Men voert velerlei argumenten aan voor de nieuwbouw. Het oude onderkomen was totaal versleten en de Markt verdiende geen schoonheidsprijs. Midden op de open ruimte bevond zich een kuil voor afval en ook de omtrek van de open ruimte was erg rommelig. Door de nieuwbouw kon de zuidzijde van de Markt opnieuw worden ingevuld, de open ruimte werd gelijk gemaakt, de oude schepenbank gesloopt. Het kerkbestuur was reeds eerder aan het werk en had architect Cuypers gevraagd voor de realisatie van nieuwbouw. Hierdoor ontstond een plein dat deels door imposante gebouwen omsloten werd. Zo geschiedde en zo zou het in grote lijnen blijven tot de jaren zestig van de twintigste eeuw.

BESTEK en VOORWAARDEN waarnaar zal worden aanbesteed het bouwen eener nieuwe school met overdekte speelplaats & raadhuis

te

BAARLO.

INHOUD.

- 1de Afdeling: OMSCHRIJVING.
2de " : VOORSCHRIFTEN TOT DE UITVOERING.
3de " : VOORWAARDEN VAN ALGEMEENEN AARD.

Eerste Afdeling.

OMSCHRIJVING.

Art.

Beschrijving der Werken. § 1. Het werk bestaat in het bouwen eener nieuwe school met raadhuis voor de gemeente Baarlo op een aldaar aan te wijzen open terrein. De hoofdmateningen daer gheboven zijn de volgende:

Langte der school buitenwerkoch gemeten	23,80 Meter.
Breedte " met corridor buitenwerkoch gemeten	10,90 "
Langte der façade noordzijde	16,95 "
Diepte raadhuis	7,10 "

Het peil in dit bestek bedoeld komt overeen met den borenkant der vloer van de gheboven, en zal door een zichtbaar teken op het terrein worden aangegeven. De aanleg der fundamenteen is . . . . . Meter 1,70 — peil

Borenkant balkslag 1 ^{ste} verdieping school en raadhuis	1,90 "
" " " " " " " " " " " "	5,40 "
" muren school	11,10 "
" balkslag 2 ^{de} verdieping raadhuis en de school	10,40 "
" muren raadhuis	10,95 "
" " " " " " " " " " " "	9,15 "
" nok raadhuis	16,90 "
" school	16,90 "
" dakrester op het raadhuis	18,40 "
" " " " " " " " " " " "	10,70 "
" speelplaats	9,90 "

De overige maten moeten van af de teekeningen genomen worden.

Art. 2.

Ontgraving. § 2. Nadat de gebouwen op het terrein zijn afgebakend geworden, zal de aannemer overgaan tot het ontgraven der fundamenteen tot eene noodige diepte, dat daarin alle metselwerken omgeland kunnen aangelegd worden, en op eene diepte zoals in art. 1 hiervoor beschreven is. Met den aanleg dezer fundamenteen mag geen begin worden gemaakt, dan nadat de grondslag door den architect is goedgekeurd.

Art. 3.

Metselwerk fundamenteen. § 3. Wanneer de grondslag goed is bevonden, zal de aannemer overgaan tot den aanleg der fundamenteen op de aangegeven diepten, bij eene breedte van, te weten: voor de buitenmuren van school en raadhuis, (behalve de scheidingsmuur van de school met corridor-privaten) zwaar 1,00 M. voor de scheidingsmuur van de school en omringing der corridor-privaten, alsmede de zijmuren van de vestibule-raadhuis zwaar 0,87 M.; voor de binnenmuren van het raadhuis en separatiemuren in de school

Model-Inschrijvingsbiljet.

De ondergetoekende (naam en voornamen voluit geschreven) wonande te (provincie), bij deze domicillium kiesende (ten zijnen woonhuize aldaar), verbindt zich bij ondertekening dezes, overeenkomstig de voorwaarden van aanbesteding vervat in het bestek van den bouw eener school met overdekte speelplaats en raadhuis te BAARLO, goedgekeurd bij missive van Gedeputeerde Staten van Limburg van 11 Maart 1881. La. 1594/2 U voor eene som van (in letters invullen) zegge f

Tot borgen stellen zich (Namen en voornamen voluit geschreven), wonande te Gedaan te dan 1881.

De borgen. De aannemer. (eigenhandig te ondertekenen).

Er horen verder nog 9 pagina's bij dit bestek.

ALBERT NEUHUYS

De meeste Baarlonaars zullen weten dat er in Baarlo een straat is die deze naam draagt. Maar waarom?

Wie was Albert Neuhuys? Het was een schilder die leefde van 1844 – 1914 en behoorde tot de zgn. Haagsche School. Hij werd rond de vorige eeuwwisseling vooral bekend door zijn binnenhuistaferelen van armoedige boerenhuisjes die hij in diverse plattelandstreken van Nederland en België schilderde. Zijn werken en die van zijn tijdgenoten waren behalve in ons land ook geliefd in Engeland en Amerika.

Maar nu de link naar Baarlo. Zijn voorliefde voor het platteland bracht hem naar Baarlo. Kasteel d'Erp stond leeg en hij werd enkele jaren de huurder tijdens de zomermaanden. Diverse werken van hem kwamen hier tot stand. Zijn dochter zou haar leven lang in Baarlo blijven omdat ze trouwde met de rentmeester van de familie van Erp, bierbrouwer Mathieu Janssen uit de Grotestraat.

Om deze grote schilder, hij heeft werk o.a. in het Rijksmuseum, aan de vergetelheid te onttrekken zal dit voorjaar in zijn toenmalige behuizing een expositie van zijn werken te zien zijn. Sinds lang is de noord-vleugel van de Borch weer even open voor het publiek, waarvoor we de bewoners erg dankbaar zijn. Hoogtepunt van de expositie zal de Baarlose Madonna zijn, die haar vaste onderkomen heeft in het Limburgs Museum te Venlo.

Voor verdere bijzonderheden over deze unieke expositie in mei verwijzen wij u naar Op den Baum en het Limburgs Dagblad.

Openingstijden:

Op 16 en 17 Mei, 21 Mei en 23 en 24 Mei, telkens van 11.00 tot 17.00 uur.

QUATERTEMPERDAGEN.

Dit woord is afkomstig van het Latijn en betekent letterlijk: vier jaargetijden. Deze quateremperdagen waren verdeeld over het jaar telkens bij het begin van een nieuw jaargetijde. Het waren vasten- en onthoudingsdagen. Dagen waarop men soberder diende te leven.

Deze voorkennis is nodig om het volgende verhaal dat een negentigjarige vertelde te kunnen begrijpen. De nog kwieke jongedame van toen vertelde dat een van die dagen juist samenviel met kermiswoensdag. Toen de dames uit het grote agrarische gezin aanstalten maakten om na het werk op de stal zich gereed te maken om uit te gaan had men geen rekening gehouden met die quateremperwoensdag. Vader vond dat een modest en degelijk meisje op die dag thuis hoorde te blijven. Haar broers mochten blijkbaar wel naar de kermis in het dorp. Dit zat de toen al geëmancipeerde vertelster niet goed. Haar weerwoord had ze meteen gereed. "Meuge die jönges van os den wel met die onfetsoenlikke maedjes gaon danse?"

't LAND VAN PEEL EN MAAS

We gaan het nu niet hebben over de nieuwe gemeente maar over het nieuwe streekmuseum in Helden. De dorpen die de nieuwe gemeente vormen, participeren hierin, ook Baarlo. Baarlo heeft hierin zelfs een eigen ruimte: De geheugenkamer van Baarlo. Wat kunt u hier verwachten?

Door voorwerpen en vooral foto's van Baarlo en Baarlonaars komt het verleden tot leven. Enkele voorbeelden:

-De familie Bruynen van de Hetterichstraat. De heer Frits Bruynen was in Baarlo een bekend persoon, voorzitter van De Jonge Boeren en Tuinders, bestuurslid van de voormalige CVV. Bij de kerkrazzia's werd hij opgepakt en meegevoerd. Hierover schreef hij een boek.

-De familie Lenders-Kuypers van de Hei. Naast het huis lag een overdekte beugelbaan. Zondagmiddag was het druk en het Baarlose bier van brouwer Janssen vloeide rijklijk. Twee bekenden uit dit dertien kinderen tellende gezin waren Piet en Graad. De eerste was een bekend muzikant en de tweede werd pater Franciscan.

- De familie Hutjens-Koene. Gerard Hutjens was een markant figuur. Vele jaren was hij raadslid en wethouder en 55 jaar lid van de fanfare. Zijn vrouw schilderde heel verdienstelijk, zoals u hier kunt zien.

- Verder komen we ook oude documenten tegen zoals bv de oudst bekende foto (1845) uit Baarlo, baronesse de Bossaert de Lethembrouck van de Raay en haar kinderen en van de familie Hustinx-Roberti, ook bewoners van de Raay in het begin van de twintigste eeuw. Verder een document uit 1741 over het maken van klompen. Philips de Bierens regelde de productie en de verkoop. Ook een interessant document is het zgn. bijenboek. Een kopie van een achttiende eeuwse werk van kapelaan Hendrix uit Lottum. Willem Fleuren schreef in 1826 deze kopie. Een handleiding hoe de imker verstandig omgaat met zijn bijen.

Kortom enkele voorbeelden die betrekking hebben op Baarlo. Op deze wijze komen ook de andere dorpen aan bod. Ook aan de jeugdige bezoekers is gedacht. Kortom een goede reden om in het streekmuseum een kijkje te gaan nemen.

ONTVANGEN SCHENKINGEN.

Ton Faessen , Baarlo Sprokkeling Extra
Rob Prikanowski; Scan affiche 450 jaar schutterij Urbanus
fam Peeters-Beurskens; uit de Vergelt Kopie
dagboek Töen van Doerus over de oorlogs-jaren

P. Giesberts; Bidprentjes, namens fam Peeters te Baarlo.

P. Mertens uit Meterik; Bidprentjes

P. Merckx- van Heur; Bidprentjes

G. Caris – Schreurs; Bidprentjes

J. Janssen- van Helden; Bidprentjes

Fam Segers Veldstraat; Bruikleen diverse documenten

Beeldwerk TV; Twee videobanden, Typisch

Limburg; Hoogwater 1993, dat nooit meer!

SPROKKELING 2009.

In het najaar van 2009 verschijnt een nieuwe uitgave in de reeks Sprokkelingen. Ons lid en geboren Baarlonaar Herman van Megen zal deze sprokkeling samenstellen. De uitgave staat in het teken van drie buurtschappen die nog sterk onderbelicht zijn gebleven. Het zijn de buurtschappen de Hoogstraat, de Molenberg en Koesdonkerveldweg. De Sprokkeling is een vervolg op de eerdere uitgaven in de reeks Dorpseigen waarvan het laatste nummer de buurtschap Soeterbeek behandelde. De uitgave van 2009 zal uitgebreid stil staan bij het ontstaan en de ontwikkeling van de drie buurtschappen. Daarnaast komen ook bouwhistorische aspecten aan bod. Herman heeft het archiefonderzoek nagenoeg afgerond en hoopt nog veel extra informatie en contextgegevens te verzamelen door persoonlijke contacten met huidige en oud-bewoners van de betreffende buurtschappen. Zeer welkom is fotomateriaal dat ter illustratie kan worden gebruikt. Wij wensen Herman veel succes toe bij het samenstellen van de nieuwe Sprokkeling

HONDERD JAAR GELEDEN

Uit het gemeentelijk jaarverslag van 1909 enkele interessante gegevens.

De gemeente Maasbree bestond toen nog uit de dorpen Baarlo, Blerick en Maasbree.

Het inwoneraantal op het eind van 1909 bedroeg 8797. Een toename van 134 dat jaar.

Een gedeelte van Blerick krijgt reeds leidingwater uit Venlo, terwijl Baarlo en Maasbree het moeten stellen met putwater. Het is helder en smakelijk vertelt het verslag. Het rapport over de gezondheid vermeldt dat Baarlo en Maasbree dat jaar veel te maken hebben gehad met tuberculose en miltvuur (een gevreesde veeziekte).

De gemeentelijke "wiésvrouw", verloskundige, krijgt voor haar werk 425 gulden en vrij wonen. De veldwachter krijgt 400 gulden en ook vrij wonen.

De heer Kersten is lantaarnopsteker en heeft de zorg dat de 15 petroleumlantaarns die Baarlo telt elke avond branden. In Blerick branden ze op gas.

De schutterijen in Baarlo hebben niet te klagen over het ledenaantal. Schutterij St. Petrus en St. Paulus telt 125 leden, schutterij St. Antonius 63.

De landbouw is een belangrijk onderdeel van de verslaggeving. Niet verwonderlijk want veel mensen verdienen in de agrarische sector hun bestaan. De plaatselijke Boerenbond telt 190 leden en de Boerenleenbank heeft 95 aangesloten leden.

In de gemeente zijn nog 10 schaapskuddes en 396 korven met bijen en 8 ezels. Deze aantallen nemen in de volgende jaren snel af.

Tenslotte is het opmerkelijk dat er sprake is van handel met het buitenland. Deze bestaat uit aardappelen, komkommers, bonen, erwten, spek en huiden. Veel mensen gingen in het begin van de

vorige eeuw met hun overtollige landbouw producten naar de Duitse steden om hun overschotten daar te “vermarkten”. Wie zelf niet kon gaan, liet het karwei over aanvrachtrijders.

PROCLUMANDUM.

Kerkelijke diensten in de parochiekerk van de H. Petrus te Baarlo, vanaf 14 sept. 1930 tot en met 16 juli 1932. Deze berichten werden elke week vanaf de preekstoel voorgelezen. Dit kan interessant zijn voor informatie over uw familieleden.

Dit is slechts een klein gedeelte, u kunt voor de rest kijken op de website www.archiefvaria.nl onder de rubriek kerk Baarlo

A.M.D.G. Dom XIV p. Pent. (14 september 1930)
Heden wordt gevierd het feest der Kruisverheffing. De 2^e collecte zal vandaag bestemd zijn voor het Patronaat. De 1^e H. Mis wordt opgedragen voor de parochie – de 2^e voor de afgestorvenen der familie Niessen. Heden geen catechismus. Deze middag om 3 uur lof met Rozenhoedje. De vergadering der 3^e orde zal gehouden worden op a.s. Zondag.

Maandag 7 uur. H. Mis voor de wed. Mertens-Smits om 8 uur zing. H. Mis voor de afgestorven leden van het Ziekenfonds.

Dinsdag om 7 uur zingt jgt voor Joseph Görtz – om 8 uur huwelijksmis voor peter de Wit en Odilia Verlinden.

Woensdag 7 uur zing. H. Mis voor vrouw Geraedts-Peeters. Om 8 uur zing. Jgt voor Wilhelmina Poels en Antoon van de Pasch.

Donderdag 7 uur zing. H. Mis voor Willem Schürmans, echtgenote en zoon – om 8 uur zing. Jgt. Voor Leonard Berden en Mechtildis Janssen.

Vrijdag 7 uur. Gez. Gest. Zing. H. Mis voor Franciscus d'Haemer en Johanna Hoefnagels. Om 8 uur Schuttendienst.

Zaterdag. 7 uur H. Mis ter eere van OLV van Altijd durende Bijstand uit dankbaarheid. Om 8 uur zing. Jgt. Voor Elisabeth Franssen en Peter Bouten.

Deze week zijn Woensdag, Vrijdag en Zaterdag de quatertempdagen- geboden- vasten en onthoudingsdagen – verboden vleesch, vleeschsoep, vleeschnat en alle vleeschspijzen te eten. A.S. Maandag zal er in het Patronaat door een gunstig bekend goochelaar een voorstelling gegeven worden in den namiddag om half 4 voor de kinderen – en s' avonds om half 8 voor de grooten, waarbij dan tevens de gymnastiekclub van het patronaat zal optreden. Er wordt een aandachten gebed verzocht voor Petronella Mertens-Smits, alhier overleden en voor allen wier namen op de doodenlijst staan. Gebed voor priesterroepingen.

Dom XV p. Pent (21 Sept 1930)

Heden zal de 2^e collecte bestemd zijn voor de Missies. De 1^e H. Mis wordt opgedragen voor Matthieu Stammen, de 2^e voor de parochie, de hoogmis voor den Edelmogenden Heer Gregorius Vaessen, vanwege de eivereniging “Volharding” van Baarlo. Na de hoogmis catechismus. Dezen middag om 3 uur lof met rozenhoedje – daarna vergadering der 3^e Orde.

Maandag om 6 uur plechtige hoogmis met uitstelling (salus populi) voor de vruchten der aarde, het afweren van gevaar bij onweer en andere tijdelijke noodwendigheden. Om 8 uur H Mis voor de Wed. Mertens-Smits. Dinsdag 7 uur gest. Zing H. Mis voor Franciscus d'Haemer en Johanna Hoefnagels.

Om 8 uur zing. Jgt voor Wiel Peeters. Woensdag om 7 uur geen H. Mis. Om 8 uur zing. H. Mis voor Gijsbert Ottenheim en Hendrina van der Zander en Peter Kessels en Helena Linsen.

Etc.etc. vervolg www.archiefvaria.nl

Kerk Baarlo onder nummer 305

BAARLOSE SPROKKELINGEN

Lijst van voorradige Sprokkelingen

Verkrijgbaar bij:

VERSPA HERENMODE

Grotestraat 17, Baarlo

Verder kunt u telefonisch bestellen bij:

P.J.C. van der Coelen, 077-4771349

C.J.M. Vaessen, 077-4772182

Per e-mail: hwbaarlo@hetnet

Via website: deborcht.baarlo.com

Nr.	Titel	Prijs €
12	De Zondagsdichter Mathijs Houba 1856-1945	05,00
17	Mathias Kessels, beroemde telg uit een Baarloos geslacht	05,00
18	Er was eens.....Stockmanshof	07,50
20	Keuk en Kukskes	
	Officiële en officieuze persoonsnamen	07,50
27/28	Baarlo, bezet bevrijd 1940-1945	15,00
32	De Hoffacker, Boerderij geschiedenis	07,50
33	En weer werd de vijand verslagen, 1945-1950	10,00
34	De Borcht te Baarlo	29,50
35	Het agrarische verenigingsleven in Baarlo, 1871-2001	22,50
36	Anderhalve eeuw Fanfaregezelschap Baarlo	22,50
37	Soeterbeek	
	De geschiedenis van een oud buurtschap	22,50
40	Winters van den Speulhof	22,50
Extra	Van St. Jozefklooster naar Kloosterhof 1903-1995	10,00
Extra	Een opmerkelijke vondst in Baarlo	01,50
Extra	Lijst van namen van militairen uit de Franse tijd	05,00
Extra	Vervolglijst van namen van militairen uit de Franse tijd	05,00

Deze uitgave is verzorgd door de werkgroep

Baarloos Verleden:

Hub Brueren

Jan van der Coelen

Jan Wijnhoven

